

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
Кафедра археології, етнології та культурології**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету історії та
міжнародних відносин
[Підпис] /Вовканич І.І./
«30» червня 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРІЯ ЕКСПОЗИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	034 Культурологія
Освітня програма	Культурологія
Статус дисципліни	вибіркова
Мова навчання	українська

Ужгород 2021

Робоча програма навчальної дисципліни «Теорія експозиційної діяльності» для здобувачів вищої освіти галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 034 Культурологія, освітньої програми Культурологія.

Розробники: Коцан В. В. – кандидат історичних наук, доцент кафедри археології, етнології та культурології ФІМВ

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри археології, етнології та культурології ФІМВ

протокол № 10 від «29» червня 2021 р.

Завідувач кафедри Керецман Н. П.

Схвалено науково-методичною комісією факультету історії та міжнародних відносин

протокол № 5 від «30» червня 2021 р.

Голова науково-методичної комісії Мишко С. А.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	4	5
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4	8	10
	Лекції:	
	28	10
	Практичні (семінарські):	
	16	2
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	46	78

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «**Теорія експозиційної діяльності**» є опанування студентами суті і основних напрямків експозиційної роботи музеїв, вміння застосовувати набуті знання у практичній роботі. **Основними завданнями** дисципліни є формування цілісної системи знань про експозиційну роботу музеїв як практичний напрямок музейної роботи.

У результаті вивчення курсу студенти повинні **засвоїти** знання про суть і специфіку музейної експозиції, основні методи побудови експозицій, процес проектування нової експозиції, практичні питання підготовки експозиції, історію становлення сучасних методів побудови експозиції; **вміти** орієнтуватись у літературі щодо проблем експозиційної роботи музеїв, відбирати з інформації найголовніше, систематизувати її, застосовувати отримані знання на практиці.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальні компетентності:

- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК - 3).
- цінування та повага різноманітності та мультикультурності (ЗК - 6).
- здатність працювати в команді (ЗК - 8).
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК -12).

Фахові компетентності:

- здатність визначати ступінь цінності та унікальності об'єктів культури у українському та міжнародному контекстах (ФК - 2).
- здатність розуміти та інтерпретувати джерела культури (писемні, речові, візуальні) з урахуванням різних контекстів (історичного, соціального, антропологічного, політичного, релігійного, екологічного тощо) (ФК - 4).
- здатність оцінювати матеріальну та духовну цінність об'єкта культурної спадщини різних історичних періодів та географічних ареалів (ФК - 9).
- здатність популяризувати знання про культуру та поширювати інформацію культурологічного змісту використовуючи сучасні інформаційні, комунікативні засоби та візуальні технології (ФК - 10).
- здатність дотримуватися стандартів професійної етики та міжкультурної комунікації (ФК - 12).

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «**Теорія експозиційної діяльності**» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

- ОК – 16. Історія та культура України.
- ОК – 4. Культура повсякдення.
- ВБ – 5.1. Основи атрибуції та експертизи художнього твору.
- ВБ – 8.1. Музеєзнавство.
- В.Б – 8.2 Музеї України та світу.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «**Культурологія**», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Мати навички критичного мислення, викладати у зрозумілий спосіб власні думки, здійснювати їх аргументацію.	ПРН - 1
Аналізувати, коментувати, узагальнювати, наукові та аналітичні тексти культурологічного характеру	ПРН - 2
Розуміти чинники культурної динаміки, принципи періодизації культурних процесів, їх специфічні риси та характеристики.	ПРН – 7
Вести публічну дискусію та підтримувати діалог з питань української культури з фахівцями та нефахівцями.	ПРН 14

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Теорія експозиційної діяльності»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Збирати, упорядковувати та аналізувати інформацію щодо культурних явищ, подій та історико-культурних процесів.	ПРН - 5
Інтерпретувати культурні джерела (речові, друковані, візуальні, художні) з використанням спеціальної літератури та визначених методик, аргументовано викладати умовиводи щодо їх змісту.	ПРН - 8
Розпізнавати та класифікувати різні типи культурних продуктів, визначати їх якісні характеристики на основі комплексного аналізу	ПРН 10
Здійснювати експертну оцінку культурних об'єктів за заданими критеріями та надавати рекомендації щодо їх соціальної актуалізації.	ПРН 11
Обґрунтовувати, розробляти та реалізовувати культурні події та проекти з дотриманням законодавства та у відповідності до визначених мети та завдань.	ПРН 12

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: *лекції, семінарські заняття, самостійна робота.*

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усне опитування на семінарських заняттях, перевірка самостійної роботи.

Форма модульного контролю: у формі контрольної роботи за темами змістових модулів.

Форма підсумкового семестрового контролю: залік у формі усної перевірки знань.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота								Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	50	100
5	10	10	5	5	5	5	5		
Всього 50									

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота								Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	50	100
5	5	2	5	3	5	5	20		
Всього 50									

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	4	5 (20)	4	5 (20)
Самостійна робота (ведення конспекту, відвідування занять,)	1	30		
Презентація чи інше індивідуальне завдання.			1	30
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Загальний бал за модульну роботу – **50**. Перші два питання (описові, розписуються детально), виділені жирним шрифтом (**по 20** балів), п'ять наступних – по **2** бали (необхідно дати коротку відповідь).

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Підсумковий семестровий контроль з дисципліни «Музезнавство» здійснюється у формі іспиту, який проводиться в усній формі. Результати оцінюються за такою шкалою.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 - 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0 – 34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

За бажанням студента його підсумкова оцінка згідно шкали оцінювання може бути його остаточною або перескладеною на вищий бал.

Студент, який за результатами підсумкового контролю отримав оцінку (35-59 балів) зобов'язаний перескласти іспит.

Результати підсумкового контролю знань заносяться до екзаменаційної відомості та залікової книжки студента.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ 1. ІСТОРІЯ ТА ТЕОРІЯ МУЗЕЙНОЇ ЕКСПОЗИЦІЇ.

ТЕМА 1. Експозиційна робота музеїв як наукова дисципліна.

Визначення поняття «експозиційна робота». Предмет, об'єкт і завдання курсу. Основні поняття і категорії експозиційної діяльності музеїв: експозиція, предмет музейного значення, експонат, експозиційний комплекс, етикетка, методи експонування.

ТЕМА 2. Початкові етапи виникнення музейних експозицій.

Першими експозиціями, в основу яких лягли наукові принципи організації матеріалу, стали систематичні експозиції. Їх поява в кінці XVIII – першій половині XIX ст. була пов'язана з бурхливим розвитком процесу диференціації у сфері науки і створенням профільних музеїв. В кінці XIX – початку XX ст. в Західній Європі з'явилися перші експозиції, що складаються виключно з ансамблів. Елементи ландшафтного методу експонування у вигляді біогруп з'явилися в природно-наукових музеях в середині XIX ст. Першими в другій половині 1920-х рр. тематичний, або комплексно-тематичний метод експонування стали розробляти історико-революційні музеї стосовно до своєї тематики - економічної та політичної історії.

ТЕМА 3. Музейні експозиції світу в середині XX – початку XXI ст.

Нові типи музейних зібрань у світі як тенденція відображення пошуку ефективних форм збереження інтелекту і національної пам'яті людства. Сучасні мистецькі інсталяції як нова форма, популяризації колекцій. Нетрадиційні за формою музейні комплекси (музей у формі скрипки, музей «Чорнобиля», «Океанографічний музей Монако», музей «Історії какао та шоколаду» в Москві, музейно-виставковий комплекс «Калашнікова», музей «Обману» в Кюриці Германія, Музей «із Льоду» в Стамбулі, Храм Святого Сімейства, Барселона, Золотий храм, Амрітсар, Індія, Гуггенхайм, Більбо Іспанія, Мон-Сен-Мішель, Нормандія, Франція, Бранденбургський технічний університет, Котбус, Музей мистецтв Нельсона-Аткінса в Канзасі, Велика Мечеть, Дженне, Малі, Лондонська темниця). Музеї як центри експонування нової культурної традиції у світі. Нетрадиційні аукціонні музейні лоти, специфіка та бачення. Тенденції розвитку музейної мережі в країні на зламі тисячоліть.

ТЕМА 4. Принципи, прийоми і методи побудови експозицій. Сучасні підходи і тенденції в експозиційній роботі музеїв України.

Основні методи експонування: систематичний, ансамблевий, ландшафтний, тематичний. Вибір методів експонування залежить від профілю музею, від теми і цільових установок при створенні експозиції, специфіки колекцій, розмірів експозиційних площ та ін. Три принципи побудови експозицій: історико-хронологічний, комплексно-тематичний і проблемний. Сьогодні методи експонування (системний, ансамблевий, тематичний та ін.) нерідко інтегруються. Новим в експозиційному мистецтві є метод образної та сюжетно-драматургічної побудови експозиційного середовища.

ТЕМА 5. Музейний предмет (експонат) в експозиції (2 год.)

Основні типи та види музейних предметів (джерел). Типовий музейний предмет. Унікальний музейний предмет. Властивості музейного предмету (інформативність, репрезентативність, експресивність). Соціальні функції музейного предмету. Критерії відбору музейних предметів для експонування.

ТЕМА 6. Мова музейної експозиції.

Експозиційні матеріали та експозиційні комплекси. Прийом масового показу однотипних предметів. Місце в комплексі різних типів матеріалів. Комплекси-ансамблі (оригінальні і наукові реконструкції). Колекційні комплекси в комплексно-тематичних експозиціях.

ТЕМА 7. Музейна експозиція як основна форма музейної комунікації. Психологічні аспекти музейної експозиції.

Особливості музейної комунікації. Експозиція як одна із форм музейної комунікації. Експозиція і глядач. Інформаційний і комунікаційний аспекти експозиції. Використання технічних і аудіовізуальних засобів як одна із умов розширення інформаційних можливостей та підвищення емоційного впливу експозиції.

Психологічні аспекти музейної експозиції. Психологічні особливості впливу експозиції на глядача. Музейна експозиція через музейного педагога, екскурсовода і психолога, які прагнуть донести до різних категорій відвідувачів (у відповідності з їх рівнем сприймання) не тільки інформацію, можуть впливати через емоції на підсвідомість реципієнтів і сприяти їх заглибленню в історичне середовище.

ТЕМА 8. Інтерактивність у просторі музею.

Поняття “Інтерактивність”. Інтерактивність у музейній експозиції як ефективний спосіб засвоєння нового матеріалу. Інтерактивна експозиція і дитяча аудиторія. Формування навичок логічного мислення та вміння працювати у команді. Критерії інтерактивної експозиції.

МОДУЛЬ 2. МЕТОДИКА ПОБУДОВИ МУЗЕЙНОЇ ЕКСПОЗИЦІЇ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЕКСПОЗИЦІЙ В МУЗЕЯХ РІЗНОГО ПРОФІЛЮ.

ТЕМА 1. Наукове проектування експозиції музею.

Складові частини проектування експозиції. Наукова концепція експозиції. Короткий тематичний план (тематична структура). Розширена тематична структура (розгорнутий тематичний план). Тематико-експозиційний план (ТЕП). Сценарій експозиції. Побудова тематичного експозиційного комплексу. Склад експозиційного комплексу. Експонати, створювані музеєм для експозиційного показу. Особливості побудови тематичного експозиційного комплексу. Принципи розташування експонатів в експозиції. Прийоми групування й виділення експонатів.

ТЕМА 2. Художнє проектування експозиції музею.

Концепції художнього проектування експозиції. Нове розуміння ролі музейного художника у створенні експозиції. Використання оригінальних музейних предметів і науково-допоміжних матеріалів. Бутафорія та її використання в експозиції. Монументально-образотворчі засоби. Технічні засоби. Експозиційне обладнання. Просторове рішення експозиції. Вимоги до архітектури експозиційних зал. Завдання архітектурно-художнього оформлення експозиції. Архітектура експозиційних зал. Стеля і підлога зали в експозиції. Оформлення входу до музею і вестибюлю. Планування будівлі і розробка маршруту огляду.

Тема 3. Освітлення і колір в експозиції.

Роль освітлення в експозиції. Освітлення експозиційних зал, вітрин і щитів. Коефіцієнт відображення світла різними матеріалами і поверхнями. Характеристики освітлення від різних джерел світла. Колір в оформленні зали й експозиційних меблів. Принципи підбору кольору для стін зали й меблів. Використання властивості кольорів для виділення експонатів.

Тема 4. Експозиційні меблі та устаткування. Роль текстів в експозиції.

Основні види експозиційних меблів. Вимоги до конструкції меблів. Вітрини, щити і підставки. Види вітрин і їх конструкції. Внутрішнє обладнання вітрин. Конструкції щитів і

стендів та їх місце в експозиції. Використання підставок (подіумів) в експозиції. Скляні ковпаки-футляри і їх застосування. Обладнання робочого місця відвідувача й меблі для відпочинку. Значення тексту в експозиції. Основні види текстів в експозиції, їх характеристика. Вимоги до оформлення текстів в експозиції. Особливості складання етикетажу до різних груп матеріалів.

Тема 5. Організація монтажу та демонтажу експозиції.

Організація монтажу та відкриття експозиції. Реекспозиція. Спостереження за станом експозиції та експонатів. Особливості демонтажу музейної експозиції.

Тема 10. Відкриття музейної експозиції.

Підготовка до відкриття музейної експозиції. Наукове та екскурсійне обслуговування. Прийомів менеджменту й маркетингу під час підготовки до відкриття музейної експозиції. Підготовка путівників, листівок. Вернісаж. Вдосконалення музейної експозиції після її відкриття.

Тема 11. Особливості побудови музейної виставки.

Історія виставкової діяльності музеїв. Мета та завдання виставкової роботи музеїв різних профілів. Специфіка музейної виставки порівняно з стаціонарною експозицією. Система експозицій у сучасному музеї. Класифікація і типологія виставок. Відвідування і обговорення виставок.

Тема 12. Специфіка експозицій музеїв різних профілів.

Особливості експозиції природничих музеїв. Експозиція археологічних музеїв. Експозиційне мистецтво в контексті храмової архітектури. Експозиційний показ творів живопису, графіки і скульптури. Створення експозиції в музеях під відкритим небом. Експозиція краєзнавчого музею і її специфіка. Експозиція в літературних та меморіальних музеях. Нетрадиційні форми роботи музеїв з етнографічними колекціями.

6.2. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
8-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Експозиційна робота музеїв як наукова дисципліна.	4	2				2
Тема 2. Початкові етапи виникнення музейних експозицій.	9		4			5
Тема 3. Музейні експозиції світу в середині ХХ – початку ХХІ ст.	9		4			5
Тема 4. Принципи, прийоми і методи побудови експозицій. Сучасні підходи і тенденції в експозиційній роботі музеїв України.	4	2				2
Тема 5. Музейний предмет (експонат) в експозиції.	4	2				2

Тема 6. Мова музейної експозиції.	4	2				2
Тема 7. Музейна експозиція як основна форма музейної комунікації. Психологічні аспекти музейної експозиції.	6	2				4
Тема 8. Інтерактивність у просторі музею.	4	4				2
Разом за модуль	46	14	8			24
Модуль 2						
Тема 1. Наукове проектування експозиції музею.	4	2				2
Тема 2. Художнє проектування експозиції музею.	4	2				2
Тема 3. Освітлення і колір в експозиції.	4	2				2
Тема 4. Експозиційні меблі та устаткування. Роль текстів в експозиції.	4	2				2
Тема 5. Організація монтажу та демонтажу експозиції.	4	2				2
Тема 6. Відкриття музейної експозиції.	4	2				2
Тема 7. Особливості побудови музейної виставки.	4					4
Тема 8. Специфіка експозицій музеїв різних профілів.	14		8			6
Модульна контрольна робота	2	2				
Разом за модуль	44	14	8			22
Разом за семестр	90	28	16			46

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
10-й семестр						
Тема 1. Експозиційна робота музеїв як наукова дисципліна.	6	2				4
Тема 2. Початкові етапи виникнення музейних експозицій.	6	2				4
Тема 3. Музейні експозиції світу в середині ХХ – початку ХХІ ст.	6	2				4
Тема 4. Принципи, прийоми і методи побудови експозицій. Сучасні підходи і тенденції в експозиційній роботі музеїв України.	6	2				4
Тема 5. Музейний предмет (експонат) в експозиції.	6	2				4
Тема 6. Мова музейної експозиції.	6					6
Тема 7. Музейна експозиція як основна форма музейної комунікації. Психологічні аспекти музейної експозиції.	6		2			4
Тема 8. Інтерактивність у просторі музею.	6					6
Тема 9. Наукове проектування експозиції музею.	6					6
Тема 10. Художнє проектування експозиції музею.	6					6

Тема 11. Освітлення і колір в експозиції.	6				6
Тема 12. Експозиційні меблі та устаткування. Роль текстів в експозиції.	6				6
Тема 13. Організація монтажу та демонтажу експозиції.	6				6
Тема 14. Відкриття музейної експозиції.	4				4
Тема 15. Особливості побудови музейної виставки.	4				4
Тема 16. Специфіка експозицій музеїв різних профілів.	4				4
Разом за семестр	90	10	2		78

6.3. Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Початкові етапи виникнення музейних експозицій.	4	
2	Музейні експозиції світу в середині ХХ – початку ХХІ ст.	4	
3	Специфіка експозицій музеїв різних профілів.	8	2
	Всього	16	2

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми для розробки презентацій
1	Написати розгорнутий тематико-структурний план розділу експозиції/виставки.
2	Створити презентацію виставки (тема довільна).
3	Проаналізувати форми музейної комунікації.
4	Охарактеризуйте експозицію археологічного музею (музей на вибір студента)
5	Охарактеризуйте експозицію природничого музею (музей на вибір студента)
6	Охарактеризуйте експозицію художнього музею (музей на вибір студента)
7	Охарактеризуйте експозицію літературного музею (музей на вибір студента)
8	Охарактеризуйте експозицію музею під відкритим небо (музей на вибір студента)
9	Охарактеризуйте експозицію краєзнавчого музею (музей на вибір студента)
10	Охарактеризуйте експозицію меморіального музею (музей на вибір студента)

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

З метою підвищення якості засвоєння матеріалу при проведенні занять студенти залучатимуться до експозиційної діяльності Закарпатського музею народної архітектури та побуту, для них проводитимуться тематичні заняття з безпосереднім показом музейних предметів, їх представлення в експозиціях.

Проведення занять передбачає стандартно обладнані навчальні аудиторії з можливістю використання технічних засобів (ноутбук, проектор).

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

Барановська Н. Експозиційна робота в діяльності музею // *Historical and Cultural Studies*. Vol. 2, No. 1, 2015. С. 13-17.

Белікова М. В. Основи музеєзнавства : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / М. В. Белікова, В. М. Зайцева ; За-порізький національний технічний університет. Запоріжжя : ТОВ «ЛПС» ЛТД, 2015. 180 с.

Вайдахер Ф. Загальна музеологія / Переклад з німецької Х. Назаркевич, О. Лянг, В. Лозинського. Л.: Літопис, 2005.

Велика Л.П. Музейне експозиційне мистецтво: Монографія /Харк. держакад. культури. Х, 2000. 159 с.: іл.

Гайдай О. М. Музеєзнавство : навч. посіб. / О. М. Гай-дай. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 212 с.

Маньковська Р. В. Музейництво в Україні /Р. В. Маньковська. К.: НАН України, Інститут історії України, 2000. 140 с.

Музеї України: Довідник / Міністерство культури і мистецтв України. К.: Задруга, 1999.

Музейна справа та музейна політика в Україні ХХ століття. – К.: Златограф, 2004.

Пелевин Ю. Художественная экспозиция (принципы и методы построения). М., 1992.

Прищепа О.П. Основи музеєзнавства. Навчально-методичний посібник. Рівне, 2006. 104 с.

Рутинський М.Й. Музеєзнавство. / Й. Рутинський, О.В. Стецюк. К.: Знання, 2008. 371 с.

Салата О.О. Основи музеєзнавства: навчально-методичний посібник / О.О. Салата. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2015. 164 с.

Экспозиционная работа в музеях. Проблемы теории экспозиции в современной музееведческой литературе. М., 1992.

Шевченко В.В. Музеєзнавство / В. В. Шевченко, І.М. Ломачинська. К.: Університет Україна, 2007. – 287 с.

Юрєнева Т. Ю. Музееведение / Т.Ю. Юрєнева. М., Академический проект, 2003. 559 с.

Якубовський В.І. Музеєзнавство / І. В. Якубовський. Кам'янець-Подільський: ПП Мошак М.І., 2010. – 352 с.

Допоміжна література

Бабенко О., Бабенко О. Короткий словник музейних термінів. Кіровоград : Центрально-Українське видавництво, 2001.

Біксей Л. Закарпатський обласний художній музей / Л. Біксей // *Музеї України*. – 2005. – № 4. – С. 26.

Булатович С.А. Антична нумізматики. Ч.І. Загальні проблеми античної нумізматики. Навчально-методичний посібник / С.А.Булатович. - Одеса, 2005. 54 с.

Гудченко З. С. Музеї народної архітектури України. К., 1981.

Дніпропетровський історичний музей ім. Д.І. Яворницького. Путівник. – Дніпропетровськ: Проспект, 2006. 28 с.

Драк А. М. Образність музейної експозиції [Електронний ресурс] // Музей театрального, музичного і кіномистецтва України. Експозиції. Режим доступу: <http://www.tmf-museum.kiev.ua/ua/1/expodrak.htm>

Жданова Д. А. До питання влаштування та дизайнерсько-художнього оформлення експозиції // *Лаврський альманах*: Вип. 20. 2008. С. 133–137.

Закарпатський обласний художній музей ім. Й. Бокшая. 70 років. Альбом. – Ужгород: Патент, 2017. – 224 с.

Заславский М.А. Ландшафтные экспозиции музеев мира. Л., 1979.

Каднічанський Д. Скансени України : [музеї нар. архітектури та побуту] / Д. Каднічанський // Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2010. – № 16. – С. 3–8.

Кислюк К.В. Трансформації меморіального простору і меморіальних практик в Україні періоду незалежності // file:///C:/Users/User/Downloads/vdakkm_2016_2_3.pdf

Климишин О. С. Наукові основи природничої музейної діяльності // Наук. зап. Держ. природозн. музею НАН України. – Львів, 2000. – Т. 15. – С. 11–21.

Кононюк О., Позіховська С. Музейна експозиція: старі проблеми та нові тенденції (на прикладі музеїв Великої Волині) / О.Кононюк, С. Позіховська // Наук. зап. Рівнен. обл. краєзн. музею. Рівне: Волин. обереги, 2006. Вип. ІV: матеріали наук. конф. 25-26. X. 2006 р. С. 55-58.

Мезенцева Г. Г. Музеї України. К., 1959.

Музеї світу Режим доступу: <http://www.globmuseum.info/Metki/muzei-evropy/>

Музеї та галереї Європи <http://aurzone.org.ua/msW/museumbesteuropa01.htm>

Музей етнографії та художнього промислу Інституту народознавства НАН України: Путівник / Відп. за випуск С.Павлюк, Р. Чмелик. Львів: Інститут народознавства НАН України, 1996, 96 с.

Музей на межі тисячоліть: минуле, сьогодення, перспективи. Дніпропетровськ, 1999.

Музей на рубежі епох: минуле, сьогодення, перспективи. К., 1999.

Національний художній музей України : альбом / [кер. проекту А. Мельник; наук. кер. та упор. О. Лагутенко]. – К. : Артанія Нова, 2003. [415] с.: іл.

Руденко С. Б. Музейна пам'ятка: соціокультурна сутність та місце в системі історико-культурних цінностей : монографія. К.: НАКККІМ, 2012.

Скрипник Г. А. Етнографічні музеї України. К., 1989.

Сошнікова О. М. Предметно-експозиційний простір як провідна форма музейної комунікації VI Луцьовські читання. Сучасна музейна експозиція: вимоги часу та нові можливості (до 60-річчя заснування Пархомівського художнього музею імені А. Ф. Луцьова). Матеріали науково-практичного семінару 27 березня 2015 р. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. С. 60–69.

Україна: скарби музеїв і заповідників: Путівник. К.: Чорлі, 1997.

Харківський художній музей. 200 років колекції. Харків : Фоліо, 2005. -167 с.

Хорошунова І. Деякі питання художнього оформлення музейної експозиції. К., 1959. 70 с.

Шевченко В. В., Ломачинська І. М. Музеезнавство. Навч. посібник для дистанційного навчання. К.: Відкритий міжнародний університет розвитку людини “Україна”, 2007.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

Державний природознавчий музей // <http://science.smnh.org/ua>

Дніпровський національний історичний музей ім. Д.І. Яворницького // <http://www.museum.dp.ua/>

Закарпатський обласний художній музей ім. Й. Бокшая // <http://bokshaymuseum.com.ua>

Закарпатський обласний краєзнавчий музей ім. Т. Легоцького // <https://www.zkmuseum.com/>

Зоологічний музей ДВНЗ УжНУ // <http://www.lucanus.org.ua/zoomuz/index.htm>

Літературно-меморіальний музей-квартира П.Г. Тичини // <http://tychynamuseum.com.ua>

Львівський історичний музей // <http://www.lhm.lviv.ua/>

Меморіал жертв голодомору // <http://memorialholodomor.org.ua/>

Меморіальний парк «Красне поле» // <http://khust-miskrada.gov.ua/memorialnyj-park-krasne-pole/>

Музей книги і друкарства України // <http://www.primetour.ua/uk/excursions/museum/Gosudarstvennyiy-muzey-knigi-i-knigopечатaniya-Ukrainyi.html>

Національний меморіальний комплекс героїв небесної сотні – музей революції гідності // <http://maidanmuseum.org/>

Національний меморіальний комплекс героїв небесної сотні – музей революції гідності // <http://maidanmuseum.org/>

Національний музей історії України // <https://nmiu.com.ua/>

Національний музей літератури України //

<http://www.primetour.ua/uk/excursions/museum/Natsionalnyi-muzej-literatury-Ukrainy.html>

Національний Музей у Львові ім. Андрея Шептицького //

http://www.mankurty.com/sven/?page_id=57 http://www.mankurty.com/sven/?page_id=57

Пирогів. Національний музей народної архітектури та побуту // <https://pyrohiv.org.ua>

<http://supercook.ru/spr-01-mus.html> – Довідник про сайти музеїв усього світу

<http://www.culture24.org.uk/home> – портал «Національний віртуальний музей» (Велика

Британія)

<http://www.museum.ru/N30669> - сайт Національного музею науки Японії

<http://www.museum-ukraine.org.ua> – видання «Музеї України» (містить каталог музеїв

України)

<http://prostir.museum.ua> - сайт музейної спільноти України та журналу «Музейний простір».

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)